



DATUM
2015-11-25
ERT DATUM
2015-07-15

DIARIENR
2015/158-4
ER BETECKNING
S2015/04694/FST

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Barns och ungas rätt vid tvångsvård – Förslag till ny lag om vård av barn och unga (SOU 2015:71)

Statskontoret bedömer att utredaren på ett förtjänstfullt sätt har utrett hur ett barnrättsperspektiv kan stärkas i tvångsvården av barn och unga. Utredaren lämnar ett stort antal förslag som i huvudsak berör huvudmännens utformning av vården. Därutöver lämnas ett antal förslag som innebär åtaganden för statliga myndigheter. Statskontorets remissvar är huvudsakligen inriktat på det sistnämnda.

Ett stärkt barnrättsperspektiv

Ett tvångsomhändertagande innebär alltid svåra överväganden. Det finns en motsättning mellan å ena sidan behovet av samhällsvård till skydd för barnet eller den unge och å andra sidan vikten av att värna barnets eller den unges rättigheter. Tvångsvård av barn och unga innebär en starkt intervention från samhällets sida. Det är därför av vikt att barn och unga samt även parter ges rätt till information och delaktighet i vården. Statskontoret ställer sig mot den bakgrunden positiv till att barnrättsperspektivet vid tvångsvård av barn och unga preciseras och förstärks i en ny lag för vård av barn och unga (LVU) och att bestämmelser om detta samlas i ett särskilt kapitel.

Register över familjehem

Vård i familjehem utgör en stor del av samhällsvården av barn och unga. Förutsättningarna för att bedriva tillsyn över verksamheten skiljer sig från vad som är fallet för institutionsvård. I dag finns det register över landets hem för vård eller boende (HVB), men inget tillfredställande register över befintliga familjehem. Enligt Statskontoret bör förutsättningarna för att skapa ett register över familjehemmen, i enlighet med utredarens förslag, ses över. Detta för att underlätta tillsyn och uppföljning av verksamheten. Statskontoret ställer sig också positiv till utredarens förslag om att Myndigheten för vårdanalys bör ges i uppdrag att utarbeta ett system för uppföljning av familjehemsvården.

Kunskapsuppbyggnad

Utredaren föreslår att Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att leda ett arbete för en gemensam kunskapsuppbyggnad och samsyn bland verksamhetsansvariga och personal i HVB-vård. Statskontoret drar i en rapport om evidensbaserad praktik inom socialtjänsten slutsatsen att de stödstrukturer som



byggts upp för ändamålet har förbättrat förutsättningarna att arbeta evidensbaserat inom socialtjänsten.¹ Enligt Statskontoret bör de strukturer som byggts upp, med utvecklingsledare för bland annat barn och unga, kunna utgöra en viktig plattform för kunskapsuppbyggnad och samsyn på området.

Tillståndsgivning

Utredaren föreslår att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ska se över och utveckla sitt arbete med tillståndsgivning och tillsyn om utredarens förslag till en ny LVU genomförs. Statskontoret instämmer i detta. Statskontoret har i en rapport om inrättandet av IVO uppmärksammat att myndigheten har långa handläggningstider och påtalat att arbetet med tillståndsgivning behöver effektiviseras.² Behovet av en ökad effektivitet i tillståndsgivningen kommer enligt Statskontoret också att accentueras, bland annat till följd av en ökad tillströmning av ensamkommande flyktingbarn.

Utbildning vid Sveriges Domstolar

Utredaren föreslår att Domstolsverket bör erbjuda utbildning för att bland annat kunna bedöma barnets bästa och barnets utsagor. Statskontoret tillstyrker detta förslag och menar att Domstolsverket bör få i uppdrag att se över behovet av sådan utbildning.

Finansiering

Utredarens förslag innebär ökade kostnader för såväl staten som för kommunerna och landstingen. Enligt utredaren syftar flera av de föreslagna åtgärderna till att undvika en ökning av nuvarande problem på området, vilket skulle kräva ytterligare kostsamma samhällsinsatser. Sammantaget bedömer utredaren att förslagen på sikt torde leda till minskade kostnader för kommunerna och staten. En brist i utredningen är enligt Statskontoret att några förslag på hur de ökade kostnaderna ska finansieras inte presenteras.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Anna Pauloff och avdelningsdirektör Gunnar Gustafsson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Gunnar Gustafsson

¹ Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten, slutrapport, 2014:18

² Inrättandet av Inspektionen för vård och omsorg - Slutrapport, 2015:8